तमेव शरणं व्रजेत्यथ तमेव वाक्यं परं प्रपद्यते इति स्वचित्तं विहन्ति वान्हि: पुरुषं अर्थेतदुपलब्धये विविधधर्मेजातं यदन्यं विकल्पयति तोषितः परविरक्तनावासये ज्ञेयं वस्तु भुक्तात्ज्ञानसाधनेधर्मैराश्रुतः सहाभी वरतोधर्मे -
क्षीमे वसानो जायापती अग्निमादधीयातामिति धर्मपत्नीसाहित्यं शास्त्रे दृश्यमानमाक्षिपति यदिदमिति पाणिग्रहणात्साकसाहित्याभावात्सहोभाविविवाक्यं आकुप्येतेति भावः ॥१॥ धर्मविशेषेएवसाहित्यमपेक्ष्यतेनसर्वे
त्रेत्याशंक्यधर्मेविकल्पयति आर्षइति ऋषिभिर्मंत्रैः प्रकाशितः श्रौतस्मार्तक्रियारूपआर्षः केवलंवेदविहितत्वाद्वा प्राजापत्यः प्रजापतिनासंतानकर्मणाप्रथितः नापुत्रस्यलोकोस्तीतिश्रुतत्वाद करणोऽनिश्चद
र्शनाद्वा आसुरः असुरधुरमंतेते ऽसुरास्तेषामयमासुरः केवलमिंद्रियप्रीतिदर्शनाद्वासाहित्यमुक्तमित्यर्थः ॥२॥ आद्यमाक्षिप्यसंदेहमाहार्धेन संदेहइति अत्रदोषंस्पष्टयति इहैवसाहित्येदंपत्योर्दैवयोगेपरले
केतयोः साहित्यं क्वनु न क्वापीत्यर्थः ॥३॥ एतदेवोपपादयति पूर्वमितिसार्धेन सत्यपिकर्मणिसाहित्येदंपत्योः स्वस्वभावसनाभेदकृतोधर्मभेदोदुर्वारइत्यार्षप्रमाणं निर्युक्तिकमित्यर्थः ॥४॥५॥ प्रजार्थंसा

युधिष्ठिरउवाच यदिदंसहधर्मेति प्रोच्यतेभरतर्षभ ॥ पाणिग्रहणकालेतुस्त्रीणामेतत्कथंस्मृतं ॥१॥ आर्षएषभवेद्धर्मः प्राजापत्योथवासुरः ॥ यदेतत्सह
धर्मेति पूर्वमुक्तं महर्षिभिः ॥२॥ संदेहः सुमहानेष विरुद्धइतिमेमतिः ॥ इहयः सहधर्मोवै प्रेत्यायं विहितः क्वनु ॥३॥ स्वर्गेमृतानां भवति सहधर्मः पि
तामह ॥ पूर्वमेकस्तु म्रियते क्वचैकस्तिष्ठतेवद ॥४॥ नानाधर्मफलोपेता नानाकर्मनिवासिताः ॥ नानानिरयनिष्ठांता मानुषाबहवोयदा ॥५॥ अनृताः
स्त्रियइत्येवं सूत्रकारोव्यवस्यति ॥ यदानृताः स्त्रियस्तातसहधर्मः कुतः स्मृतः ॥६॥ अनृताः स्त्रियइत्येवं वेदेष्वपिहि पठ्यते ॥ धर्मोयंपूर्विकासंज्ञा उप
चारः क्रियाविधिः ॥७॥ गह्वरंप्रतिभात्येतन्ममचिंतयतोनिशं ॥ निःसंदेहमिदंसर्वं पितामहयथाश्रुति ॥८॥ यदेतद्यादृशंचैतद्यथाचैतत्प्रवर्तितं ॥
निखिलेनमहाप्राज्ञभवानेतद्ब्रवीतुमे ॥९॥ भीष्मउवाच अत्राप्युदाहरंतीममितिहासंपुरातनं ॥ अष्टावक्रस्यसंवादं दिशायासहभारत ॥१०॥

हित्यमितिद्वितीयंपक्षंदूषयति अनृताःस्त्रियइति सूत्रकारोधर्मप्रवक्ताऽनृतंसाहसंमायामूर्खत्वमतिलोभतेतिस्त्रीधर्मानाह एवंचप्रजार्थंसाहित्यमप्यनुपपन्नं कुंडगोलकादीनामप्युत्पत्तिदर्शनात् ध
र्मपूर्विकापूर्ववतीगोणीधर्मसंज्ञादंपत्यविधौ यथाभिक्षुकाणामयंधर्मोधूलिः परगृहादितिवृद्धैर्धर्मेपिधर्मप्रदप्रयोगइत्यर्थः तत्रचपाणिग्रहणादेर्वेदविहितत्वमपिक्षयेनादिवसुरुषे-क्षामत्वरुष्येवनतु व
स्तुतस्तस्यधर्मत्वमित्याह उपचारःक्रियाविधिरिति ॥७॥ गह्वरंगहनंदुर्बोधमित्यर्थः ॥८॥९॥ कामुकयोःरागतःप्राप्तोमिथुनीभावइतिनतत्रविधिरित्याख्यायिकामुखेनाह अत्रेत्यादिना अयंभावः यथाद
र्शपूर्णमासात्पूर्वप्रयुक्तमपांप्रणयनमाश्रित्यगोदोहनेनपशुकामस्यप्रणयेदित्यादिविधयः प्रवर्तंते एवंरागप्रयुक्तंदारसंग्रहमाश्रित्यधर्मप्रजाविधयः प्रवर्तंते नीरागस्यतुनदारसंग्रहोविधीयतेन
तरांनदुत्तरकालीनाधर्मप्रजादिविधयइति दिशायादिगभिमानिदेवतया ॥१०॥

Digitized by Google